

Силабус
навчального курсу “Українське народне мистецтво: морфологія, історія”
для аспірантів другого року навчання 2020 – 2021 навчального року

Назва курсу	Українське народне мистецтво: морфологія, історія
Адреса викладання курсу	Львів, пр. Свободи, 15, Інститут народознавства НАН України
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	відділ народного мистецтва
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	03 – гуманітарні науки, 032 – історія та археологія
Викладачі курсу	Герус Людмила Мечиславівна , кандидат мистецтвознавства, старший науковий співробітник, завідувач відділу народного мистецтва
Контактна інформація викладачів	e-mail: ludmilagerus@gmail.com
Консультації по курсу відбуваються	Щовівторка, 14:00 -16:00 (пр. Свободи, 15, Інститут народознавства НАН України (кімната 60))
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання для того, щоб опанувати методику проведення наукових досліджень в галузі етнології. Тому у курсі представлено як огляд концепцій морфології та еволюції українського народного мистецтва, так і методики, для його дослідження
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Українське народне мистецтво: морфологія, історія» є нормативною дисципліною з спеціальності 032. Історія та археологія (спеціалізації “етнологія”), яка викладається в третьому семестрі для аспірантів в обсязі трьох (3) кредитів (90 годин) кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Метою вивчення нормативної дисципліни «Українське народне мистецтво: морфологія, історія» є надання аспірантам необхідних знань про українське народне мистецтво, закономірності його еволюції та самобутність видів. У процесі вивчення курсу аспіранти повинні навчитися критично опрацьовувати спеціальні джерела та літературу, аналізувати фактологічний матеріал; сформувані знання про специфіку українського народного мистецтва, закономірності його розвитку, видову структуру, форми буття.

**Література для
вивчення дисципліни**

1. Тищенко О.Р. Історія декоративно-прикладного мистецтва України (XIII-XVIII). - Київ, 1992.
2. Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво. - Львів, 1993.
3. Гургула І.В. Народне мистецтво західних областей України. - Київ, 1966.
4. Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. - Львів, 1969.
5. Народні художні промисли УРСР: Довідник. - Київ, 1986.
6. Чугай Р.В. Народне декоративне мистецтво Яворівщини. - Київ, 1979.
7. Захарчук-Чугай Р.В. Народне декоративне мистецтво Українського Полісся. Чорнобильщина. - Львів, 2007.
8. Богатирев П.Г. Вопросы теории народного искусства. - Москва, 1970.
9. Жук А. Сучасні українські художні тканини. - Київ, 1985.
10. Сидорович С.Й. Художня тканина західних областей Українських Карпат. - Київ, 1988.
11. Никорак О.І. Українська народна тканина XIX-XX ст.: Типологія, локалізація, художні особливості. Ч.1. Інтер'єрні тканини (за матеріалами західних областей України). - Львів, 2004.
12. Щербаківський Д. Український килим. - Київ, 1927.
13. Запаско Я.П. Українське народне килимарство. - Київ, 1973.
14. Жук А.К. Український радянський килим. - Київ, 1973.
15. Кара-Васильєва Т.В. Полтавська народна вишивка. - Київ, 1983.
16. Захарчук-Чугай Р.В. Українська народна вишивка: західні області УРСР. - Київ, 1988.
17. Гуцульська вишивка з колекції Національного музею народного мистецтва Гуцульщини ім. Йосафата Кобринського / (За ред. О. Никорак). - Київ: Родовід, 2010.
18. Горинь Г.Й. Шкіряні промисли західних областей України (друга половина XIX-початок XX ст.). - Київ, 1986.
19. Станкевич М.Є. Українське художнє дерево XVIII-XX ст. - Львів, 2002.
20. Матейко К.І. Народна кераміка західних областей Української РСР XIX-XX ст.: Історико-етнографічне дослідження. - Київ, 1959.
21. Пошивайло О.М. Етнографія українського гончарства. - Київ, 1993.
22. Колупаєва А.В. Українські кахлі XIV- початку XX століть. (історія, типологія, іконографія, ансамблевість). - Львів, 2006.
23. Івашків Г.М. Декор української кераміки XVI - першої половини XX століть. - Львів 2007.
24. Мотиль Р. Я. Українська димлена кераміка XIX - початку XXI ст. Історія. Типологія. Художні особливості. - Львів, 2011.
25. Суха Л.М. Художні металеві вироби українців східних Карпат. - Київ, 1959.
26. Боньковська С.М. Ковальство на Україні (XIX-початок XX ст.). - Київ, 1991.
27. Ляшенко А.Г. Украинские писанки. - Москва, 1992.
28. Герус Л.М. Українська народна іграшка. - Львів, 2004.
29. Станкевич М.Є. Українські витинанки. - Київ, 1986;

Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	30 годин аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 14 годин семінарських занять та 60 години самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Вимоги до знань та вмінь. Аспірант повинен: знати: зміст та термінологічне окреслення понять “народне мистецтво”, “декоративно-прикладне мистецтво”, “традиція”, “осередок”; основні етапи історії українського народного мистецтва; етно-регіональні особливості українського народного мистецтва його видову структуру та специфічні характеристики основних видів; головні мистецькі центри; музеї, у яких зберігаються колекції творів українського декоративно-прикладного мистецтва; вміти виявляти та аналізувати основні джерела для дослідження українського народного мистецтва; аналізувати фактичний матеріал; робити самостійні висновки на основі опрацьованої літератури; володіти необхідною теоретичною та методологічною основою для критичного осмислення, використання наукових методів етносоціологічних досліджень.
Ключові слова	Народне мистецтво, декоративно-прикладне мистецтво, традиція, осередок, майстер, вид, тип, твір
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем.
Теми	Тема 1. Декоративно-прикладне мистецтво як об’єкт гуманітарного знання. Тема 2. Морфологія декоративно-прикладного мистецтва Тема 3. Методи атрибуції та дослідження творів мистецтва. Тема 4. Народне мистецтво невід’ємна складова матеріальної та духовної культури українського народу. Тема 5. Ткацтво. Килимарство. Вишивка. Вибійка. Тема 6. В’язання. Мереживо. Обробка шкіри. Деревообробництво. Плетіння з природних матеріалів. Тема 7. Гончарство. Склярство. Обробка металу. Тема 8. Писанка. Іграшка. Витинанка.
Підсумковий контроль, форма	Диференційний залік
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін: <i>Етнічна історія України в світлі даних антропології, Теорія етнології, Етнографічне районування України, Розвиток української етнології у ХХ - на початку ХХІ ст., Прикладне мистецтво України в музеях Львова: передача художнього досвіду поколінь, Українське мистецтво у європейському контексті, Українське народне вбрання і тканина, Народна обрядовість українців: традиції та новації</i> , достатніх для сприйняття категоріального апарату навчального курсу «Українське народне мистецтво: морфологія, історія».

<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	<p>Виклад навчальної дисципліни відбуватиметься в формі лекцій і практичних занять. Аудиторне навчання поєднуватиметься з візуальним унаочненням об'єкту вивчення в формі екскурсій в Музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України, де аспіранти матимуть змогу ознайомитися з оригінальними пам'ятками народного мистецтва Південно-Західного історико-етнографічного регіону України, що сприятиме кращому засвоєнню матеріалу.</p>
<p>Необхідне обладнання</p>	
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні/самостійні тощо: 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 25 • контрольні заміри (модулі): 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 25 • Залік: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50 <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі аспіранти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Аспіранти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку аспіранти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Аспіранти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на практичних заняттях. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>

<p>Питання до заліку.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст та суть поняття “народне мистецтво”. 2. Історичні періоди розвитку українського народного мистецтва. 3. Морфологія декоративно-прикладного мистецтва. 4. Роль народного мистецтва в культурі українців. 5. Історія ткацтва в Україні. 6. Типологія та локальні художні риси народних тканин. 7. Килимарство в Україні X - початку XXI ст. 8. Типологія та локальні художні риси килимів. 9. Історія вишивки в Україні. 10. Типологія та локальні художні особливості вишивки. 11. Історія та технологічні особливості вибійництва. 12. Типологія та локальні художні особливості вибійки. 13. Історія та технологічні особливості обробки шкіри. 14. Типологія та локальні художні особливості шкіряних виробів. 15. Художнє деревообробництво X-XIX ст. 16. Осередки, майстри художнього деревообробництва XIX – початку XXI ст. 17. Типологія творів та локальні художні особливості виробів з дерева. 18. Художнє плетіння кінця XVIII – початку XXI ст. 19. Типологія та локальні художні особливості плетених виробів. 20. Гончарство X-XIII ст. 21. Гончарські цехи XIV-XIX ст. 22. Гончарство XIX – початку XXI ст. 23. Типологія та локальні художні особливості виробів з глини. 24. Художній метал X - початку XXI ст. 25. Типологія та локальні художні особливості виробів з металу. 26. Писанка у світогляді українців. 27. Способи та прийоми декорування писанок. 28. Локальні художні відміни писанок. 29. Історія народної іграшки XIX – першої половини XX ст. 30. Типологія та локальні художні особливості іграшки. 31. Витинанка кінця XIX – початку XXI ст. 32. Локальні художні особливості витинанок.
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>